

‘Wij gaan doorgaans fluitend naar ons werk’

Phon van den Biesen over Advocaten voor Advocaten

Miek Smilde, journalist

Hector Palacios, Cuba. Leonel Rivero Rodríguez, Mexico. Mikhail Trepashkin, Rusland. Nasser Zarafshan, Iran. Het zijn slechts enkele namen uit een lange lijst. Namen van advocaten die gevangen zijn gezet of worden bedreigd, geïntimideerd of soms zelfs gemarteld. De Stichting Advocaten voor Advocaten stelt zich ten doel deze vakgenoten te helpen. Phon van den Biesen is de nieuwe bestuursvoorzitter van de Stichting.

Geld, natuurlijk. De stichting heeft geld nodig. Om een vliegticket te kopen voor een advocaat die zijn land moet ontvluchten, omdat hij door de autoriteiten wordt bedreigd. Om rechtsbijstand te financieren voor advocaten die in hun land terecht staan, omdat zij zich hard hebben gemaakt voor mensenrechten. Om aandacht te vestigen op de belabberde omstandigheden waaronder confrères in tal van landen hun werk proberen te doen. ‘Wij, advocaten in Nederland, gaan fluitend naar ons werk gaan en hebben het behoorlijk goed. Soms zelfs heel erg goed. Het is een kwestie van fatsoen onze collega’s die elders in de wereld in de vuurlinie liggen, te beschermen en te helpen,’ aldus Van den Biesen.

Van den Biesen is sinds kort bestuursvoorzitter van de stichting Advocaten voor Advocaten. Lang hoefde hij er niet over na te denken toen hem werd gevraagd het stokje van Willem van Manen over te nemen. Het doel dat de stichting nastreeft, ligt hem – hij begon zijn loopbaan in de sociale advocatuur – na aan het hart. Bovendien heeft hij veel internationale contacten. Sinds eind 1993 is Van den Biesen Deputy Agent van Bosnië en Herzegovina bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag in de genocidezaak die Bosnië in 1993 tegen Joegoslavië aanhangig maakte. Daarnaast is hij onder andere vice-president van IALANA



Foto: Jaap van den Biesen

Het is een kwestie van fatsoen onze collega’s die elders in de wereld in de vuurlinie liggen, te helpen

(International Association of Lawyers Against Nuclear Arms) en secretaris van de internationale vredesorganisatie Hague Appeal for Peace.

‘De advocatuur in Nederland is voor een belangrijk deel gewoon business geworden, een advocaat is hier vaak net zoiets als een accountant,’ zegt Van den Biesen. ‘Daardoor is de onderlinge solidariteit van advocaten misschien wel minder geworden. Maar het recht is meer dan alleen een zakelijke dienst. Het recht is een onmisbare schakel in het functioneren van een beschaafde samenleving, het recht vormt het scharnier van de rechtsstaat. Totalitaire regimes die advocaten het werken onmogelijk maken, ondergraven het stuk beschaving dat zij via het recht inbrengen. Het

is onze taak Nederlandse advocaten ervan te doordringen dat de vanzelfsprekendheid van hun business elders in de wereld zo vanzelfsprekend niet is.’

Van den Biesen mist in het publieke debat aandacht voor deze immateriële kant van het recht. Zelfs nu door de wereldwijde dreiging van het internationale terrorisme aan de fundamenteën van de rechtstaat wordt geschud, zijn advocaten onvoldoende doordrongen van wat het recht eigenlijk betekent. ‘Wij staan in Nederland op achterstand’, meent Van den Biesen. ‘In Nederland beperkt het debat over normen en waarden in het recht zich tot de zaak van Volkert van der G. die niet netjes zou zijn behandeld tijdens zijn voorarrest. Daar krijg je de handen natuurlijk niet voor op elkaar.’

In de Verenigde Staten is dat anders, weet hij. ‘In de VS beseffen veel meer juristen wat het recht ten diepste vermag. Dat zie je bijvoorbeeld aan het hele terrorismedebat. De antiterrorismewetgeving is in de VS weliswaar nog veel verder doorgeschoten dan hier, maar de kwaliteit van de tegenstanders is wel vele malen beter en wordt ook breder gedragen. Heel veel gerenommeerde Amerikaanse advocaten, ook

van zeer commercieel georiënteerde kantoren, houden zich intensief bezig met bijvoorbeeld de gevangenen van Guantanamo Bay. Hun werk levert uitspraken op die de kernwaarden van het recht zelf voeden. Dat mis ik in Nederland.’

NIET POLITIEK BELADEN

Ja, Van den Biesen zou het toejuichen als advocaten in Nederland zich wat meer over het wezen van het recht zouden bekommeren. Het doel van de stichting is echter simpeler. ‘Een organisatie als Advocaten zonder Grenzen, waarmee we overigens goed contact hebben, richt zich vooral op rechtshulpverlening in crisisgebieden, en draagt daarnaast een meer politiek geladen boodschap uit. Dat doen

wij niet. Wij vinden niet iets over een andere samenleving, maar willen er alleen voor zorgen dat advocaten overal hun werk kunnen doen. Wij richten ons primair op individuele collega's.

Tot nu toe dienden namen of projecten, die in aanmerking kwamen voor steun, zich een beetje per toeval aan. Het nieuwe stichtingsbestuur heeft de ambitie actiever op zoek te gaan naar advocaten die hulp behoeven. Daartoe is om te beginnen de stichting zelf geprofessionaliseerd. Er is een directie aangesteld bestaande uit twee promovendi op het gebied van internationaal strafrecht. Het bestuur is versmald, zodat het effectiever beleid kan ontwikkelen. 'We boren nu ons internationale netwerk aan om zicht te krijgen op de brandhaarden van de wereld, zodat we onze doelgroep kunnen vergroten.' Zo benadert de stichting in Iran de advocaat en Nobelprijswinnares Shirin Ebadi teneinde steun te verlenen aan advocaten die zich hard maken voor de mensenrechtensituatie in het land. Ook in verband met de West-Soedanese regio Darfur, waar sprake is van grove schendingen van het internationale recht, ondersteunt de stichting initiatieven gericht op advocaten die zich tegen die schendingen keren.

Het internationale netwerk dient tevens om aanmeldingen voor steun goed te kunnen beoordelen. Met organisaties als Human Rights

Watch en Amnesty International onderhoudt de stichting Advocaten voor Advocaten intensieve contacten. Er zijn banden met Human Rights First in de VS en met de International Commission of Jurists. 'Ons uitgangspunt is dat we zeker van onze zaak moeten zijn voor we over gaan tot financiële of andersoortige hulpverlening', licht Van den Biesen toe. 'Bij aarzeling, zeggen we nee.'

ÉÉN DECLARABEL UUR

Inkomsten verwerft de stichting exclusief uit giften van individuele advocaten. Heel lang zette de stichting daarbij in op één declarabel uur per advocaat per jaar. Dat principe blijkt echter in de praktijk onvoldoende te werken. 'Sommige advocaten geven heel trouw, maar het merendeel komt niet of onvoldoende over de brug', vertelt Van den Biesen. 'Waarschijnlijk vinden velen een bedrag van € 200, € 300 of € 400 ineens te veel.'

Een veel gehoord excuus is ook dat zo'n uurbedrag alleen iets zegt over de omzet die een advocaat draait, en niets over zijn inkomsten. Van den Biesen wil daarom de strategie van fondsverwerving verbreden. 'Mensen in Nederland maken makkelijker vaker een klein bedrag over dan een groot bedrag ineens. Daarom willen we nu ook proberen advocaten periodiek een bedrag te laten overmaken. Als iedere advocaat maandelijks een bepaald

percentage of promillage van zijn inkomsten automatisch overmaakt, al is het maar € 10, kunnen wij onze vleugels verder uitslaan en leveren we tezamen een bijdrage aan het professioneel voortbestaan van vakgenoten.'

Geld is echter niet het enige wat de stichting nodig heeft. Solidariteit laat zich ook in daden uitdrukken. Het komende jaar wil Van den Biesen actief de plaatselijke ordes benaderen om meer advocaten te betrekken bij het werk van de stichting. 'Er zijn advocaten die het in een bepaalde zaak actief voor iemand willen opnemen, of die processen willen monitoren. Er zijn, gelukkig, nog meer dan genoeg juristen met idealen die ze met het recht willen nastreven.'

Maar als voor daden geen ruimte bestaat, is ondersteuning toch mogelijk: iedere advocaat kan gewoon doneren. 'Er zijn enorm veel advocaten op de wereld die hun werk niet kunnen doen, uitsluitend omdat het de overheid niet goed uitkomt. Voor het ondersteunen van die advocaten dragen we met z'n allen verantwoordelijkheid.'

Meer informatie op: www.advocatenvooradvocaten.nl

Wie een bijdrage wil leveren aan de stichting Advocaten voor Advocaten kan de bon gebruiken die is afgedrukt op advertentiepagina II, achterin dit nummer

Verkendend onderzoek naar marktwerking in advocatuur

De Commissie Advocatuur heeft het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd een *position paper* op te stellen over de 'mogelijke effecten van (meer) marktwerking in de advocatuur'. Het WODC zal het stuk niet zelf opstellen, maar heeft de opdracht gegund aan prof. mr. Nick Huls en promovenda mr. Zayène Laclé van het Meiers Instituut van de Universiteit Leiden.

De Commissie wil de volgende vragen beantwoord zien:

1. Welke reguleringsmechanismen/-mededingingsbeperkende maatregelen (bijvoorbeeld domeinmonopolie, beroepsreglementering) zijn op de advocatuur van toepassing?
2. Welke gevolgen hebben deze mechanismen/maatregelen (of zou wijziging kunnen hebben) voor de kwaliteit van de dienstverlening van de advocatuur?
3. Is er een algemeen gevaar van kwaliteitsvermindering door marktfalen (informatie-asymmetrie, *moral hazard*, *averechtse selectie*) in de advocatuur, of is dit risico beperkt tot bepaalde rechtsgebieden (procesvertegenwoordiging, advies, bemiddeling, bepaalde typen advocatenkantoren (éénpitters, provinciale kantoren, multidisciplinaire kantoren, landelijk gespecialiseerde kantoren) en/of bepaalde kantengroepen (*repeat players* en *one shotters*)?
4. Als het risico beperkt is tot bepaalde kantengroepen, welke instrumenten hebben de klanten die geen/minder risico lopen dan tot hun beschikking om de kwaliteit te meten?
5. Welke vormen van kwaliteitsverslechtering zijn bij intensieve concurrentie te vrezen (beperking van informatie aan cliënten, verlies aan onafhankelijkheid en/of andere)?
6. Brengt concurrentie de toegankelijkheid, zowel financieel (rechtsbijstand) als geografisch (voldoende spreiding van advocatenkantoren) in het gedrang?